

(201SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, JUNE/JULY 2025.

Second Semester

Sanskrit

ARTHA SASTHRA AND NITI SASHTRA — II

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) भूषणानि कानि - शुक्रनीतिसारमनुसृत्य लिखत।
 - (b) यस्य मुक्तः खलः किं वा नररूप पशुश्च सः - कः? विशदयत।
 - (c) कः मित्रताम् गृह्णाति?
 - (d) कस्मिन् विषये प्रतिनिधिः न नियोजयेत्?
 - (e) 'स्वधर्मं चातः समाचरेत्' - विवृणुत।
 - (f) तिस्रः पुंसां विडम्बनाः - चाणक्यानुसारं विवृणुत।
 - (g) 'कुतो विद्यार्थिनः सुखम्' - कथं?
 - (h) नाशः कतिविधः? विशदयत।
 - (i) 'मांसाद् दशगुणं घृतम्'।
 - (j) 'विद्यार्थी ह्यष्ट वर्जयेत्' - निरूपयत।
2. त्रयः प्रश्नः समाधेयाः। (15)
 - (a) "तत्र नेच्छेद्धनं मानं वसतिं चापि जीवितम्" - कुत्र? केन कारणेन? शुक्रनीतिसारमनुसृत्य लिखत।
 - (b) 'षड्देषाः पुरुषेणेह हातव्या' - के के?
 - (c) प्रामाणिकं चानुभूतमाप्तं सर्वत्र विश्वसेत् - विवृणुत।
 - (d) "षडेते मम बान्धवाः" चाणक्यानुसारं विवृणुत।
 - (e) "सत्स्वेव सन्द्श्यन्ते" - के विषयाः? निरूपयत।
 - (f) कस्य जन्म निरर्थकम् - विवृणुत।
3. द्वौ समाधेयौ। (20)
 - (a) (i) के अवश्यं पालनीयाः स्वशक्तिः - शुक्रनीतिसारानुसारं विवेचयत।

अथवा

- (ii) दानगुणोत्कृष्टतायाः विशेषान् लिखत।
(b) (i) चाणक्यनीतिदर्पणानुसारं धर्मगुणान् संगृहीत।

अथवा

- (ii) 'विप्रो वृक्षः' - यथाग्रन्थं वर्णयत।

4. चत्वारि ससन्दर्भं व्याख्यात। (15)

- (a) सर्वं सत्ये प्रतिष्ठितम्।
(b) भावना भयनाशिनी।
(c) वृद्धस्य तरुणी विषम्।
(d) कः परः प्रियवादिनाम्।
(e) तं नृशंसं विदुर्बुधाः।
(f) दुर्गुणो धननाशकः।
(g) तद्गोप्यं न प्रकाशयेत्।
(h) अदाने शत्रुकारकम्।
-

(202SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, JUNE/JULY 2025.

Second Semester

Sanskrit

VYAKARANAM – II

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) स्वतन्त्र कर्ता - विवृणुत।
 - (b) करणकारकम् - किं भवति।
 - (c) सम्प्रदान कारकम् किम्?
 - (d) 'भीत्रार्थानां भयहेतुः' विवृणुत।
 - (e) यतश्च निर्द्धारणम् - अत्र निर्द्धारणम् किं?
 - (f) लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः - विशदयत।
 - (g) कर्तरि शप् - व्याख्यात।
 - (h) अनद्यतने लुट् - विशदयत।
 - (i) झलो झलि - विवृणुत।
 - (j) ऋतो भारद्वाजस्य - व्याख्यात।
2. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत। (8)
 - (a) कर्मणि द्वितीया -
 - (b) अभिनिविशश्च -
 - (c) तृतीयार्थे -
 - (d) अनुप्रतिगृणश्च -
 - (e) विभाषा गुणेऽस्त्रियाम्।
 - (f) विभाषोपसर्गे।
 - (g) विभाषा कृञि।
 - (h) सप्तम्यधिकरणे।
3. सप्रमाणं विवृणुत। (8)
 - (a) अतो हेः।

- (b) सुट् तिथोः।
(c) आनि लोट्।
(d) आडजादीनाम्।
4. त्रीणि सूत्राणि सोदाहरणं व्याख्यात। (9)
(a) इटोऽत् (b) थलि च सेटि
(c) उश्च (d) लृट् शेषे च
(e) झस्य रन् (f) स्तन्थेः
5. चत्वारि सप्रमाणं विभक्तिं साधयत। (8)
(a) तण्डुलान् ओदनं पचति।
(b) अधिशेते वैकुण्ठं हरिः।
(c) प्रकृत्या चारूः।
(d) विवादेन अलं।
(e) हरिः गोपालाया कुप्यति।
(f) ब्रह्मणः प्रजाः प्रजायन्ते।
(g) ग्रामस्य दूरे नदी वहति।
(h) पितुः सदृशः पुत्रः।
6. त्रीणि सूत्राणि व्याख्यात। (9)
(a) सप्तमी अवच्छेदे (d) दिवः कर्म च।
(b) भुवः प्रभवः। (e) लिङः सलोपोऽनन्त्यस्य।
(c) धारेरुत्तमर्णः। (f) सार्वधातुकर्मापत्।
7. चत्वारि रूपाणि साधयत। (8)
(a) एधावहे (e) अकथयत्
(b) अभवम् (f) जुगोप
(c) भविता (g) अक्ष्णोतु
(d) सेधति (h) शोभे

(203SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, JUNE/JULY 2025.

Second Semester

Sanskrit

KAVYAS – II

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) नागानन्द शब्दस्य कोऽर्थः? विवृणुत।
 - (b) जीमूतवाहनस्य पिता कः?
 - (c) जीमूतवाहनः कं दृष्टुं कुत्र गतवान्?
 - (d) नागानन्दरूपकस्य आधारग्रन्थः कः?
 - (e) विटः कः तस्य स्वभावं लिखत।
 - (f) नलः कस्यदेशस्य शासकः?
 - (g) नैषधीयचरिते कति सर्गाः सन्ति? विवृणुत।
 - (h) 'मदेकपुत्रा जननी जरातुरा नवप्रसूतिर्वरता तपस्विनी' नैषधीयचरितनुसारां विशदयत।
 - (i) प्रधानरसः कः?
 - (j) दमयन्ती कस्य देशस्य प्रभोः कन्या?
2. त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः। (15)
 - (a) नलेन ग्रहीतः हंसः कीदृशः भवति।
 - (b) नलस्य चतुर्दशविद्याध्ययनं विवृणुत।
 - (c) नलय धर्मस्वरूपं वर्णयत।
 - (d) नागानन्दप्रथमाङ्ककथां विशदयत।
 - (e) जीमूतवाहनस्य नायिका का? शीलादिकं वर्णयत।
 - (f) गरुडस्यवृत्तान्तं यथाग्रन्थं विवेचयत।
3. श्लोकद्वयं व्याख्यात। (15)
 - (a) श्रियास्य योग्याहमिति स्वमीक्षितुं
करे तमालोक्य सुरुपया धृतः
विहाय भैमीमपदर्पया कया

न दर्पणः श्वासमलीमसः कुतः

- (b) मनोरथेन स्वपतीकृतं नलं निशि क्व सा न स्वपती स्म पश्यति
अदृष्टमप्यर्यमहष्टवैभवात् करोति सुमिर्जन दर्शनातिथिम्
- (c) अलं नलं रोद्धुममी किलाभवन् गुणा विवेकप्रभवा न चापलम्
स्मरः स रत्यामनिरुद्धमेव यत्सृजत्ययं सर्गनिसर्ग ईदृशः
- (d) अजस्र भूमीतट कुट्टनोद्वैतरूपास्यमान् चरणेषु रेणुभिः।
रथप्रकर्षाध्यथनार्थमागतैर्जनस्य चेतोभिरिबाणिमाङ्कितैः॥

4. (a) नागानन्दरूपकानुसारं हर्षवर्धनस्य प्रवृत्तिं समाजचिन्तनं परिशीलयत। (10)

अथवा

- (b) जीमूतवाहनस्य स्वभावादिकं यथाग्रन्थं विवृणुत।

5. (a) श्रीहर्षेण निरूपितं शास्त्रपाण्डित्यं यथाग्रन्थं विशदयत। (10)

अथवा

- (b) हंसस्य वचनानि वर्णयत।
-

(204SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, JUNE/JULY 2025.

Second Semester

Sanskrit

POETICS AND AESTHETICS (III)

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) अर्थकविः
 - (b) प्रतिभा
 - (c) अलङ्कारः
 - (d) व्याकरणम्
 - (e) प्रज्ञा
 - (f) धीरशांतः
 - (g) विटः
 - (h) गाम्भीर्यं
 - (i) योषिदलङ्काराः
 - (j) नर्मस्फोटः।
 2. चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। (20)
 - (a) सात्वतीवृत्तिः।
 - (b) शास्त्रपरिज्ञानम्।
 - (c) नायकभेदाः।
 - (d) वृत्तिनियमाः।
 - (e) शास्त्रसंग्रहः।
 - (f) रीतिः।
 - (g) विद्यास्थानानि।
 - (h) काव्यपुरुषः।
 3. द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ। (30)
 - (a) (i) सोदाहरणं प्रतिभालक्षणं प्रतिभाभेदं च प्रदर्शयत।

अथवा

 - (ii) राजशेखरप्रणीतकाव्यमीमांसाग्रन्थानुसारं कवेः पाण्डित्यं सोदाहरणं स्पष्टयत।
 - (b) (i) अष्टविध नायिकास्वरूपं विवृणुत।

अथवा

 - (ii) आरभटी वृत्तिं सोपपत्तिकं विशदयत।
-

(205SN21)

M.A. DEGREE EXAMINATION, JUNE/JULY 2025.

Second Semester

Sanskrit

POETICS AND AESTHETICS (IV)

Time : Three hours

Maximum : 70 marks

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। (20)

(a) नाट्यम्।	(f) अङ्कः।
(b) वस्तुः।	(g) पद्यम्।
(c) रसाः।	(h) मुक्तकम्।
(d) नान्दी।	(i) महाकाव्यम्।
(e) प्ररोचनं।	(j) खण्डकाव्यम्।
2. चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। (20)

(a) प्रस्तावना।	(e) वक्त्रं अपरवक्त्रञ्च।
(b) नायकः।	(f) संस्कृतम्।
(c) नाटिकालक्षणम्।	(g) प्राकृतम्।
(d) प्रहसनम्।	(h) लास्यं।
3. एक प्रश्नः समाधेयः। (15)

(a) काव्यादर्शानुसारं रीतिं निरूपयत।

अथवा

(b) गुणानां वैशिष्ट्यं यथाग्रन्थं विवृणुत।
4. एकः प्रश्नः समाधेयः। (15)

(a) रसानांमध्ये हास्यरसस्य प्रामुख्यं प्रतिपादयत।

अथवा

(b) वीथिं साङ्गं निरूपयत।
